

**ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ, САМООЦІНЮВАННЯ,
ВЗАЄМООЦІНЮВАННЯ. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО
ВПРОВАДЖЕННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС**

Дударєва А.Є.,
*викладач спецдисциплін,
Вищого професійного училища №21
м. Миколаїв, Україна*

Невід’ємною складовою освітнього процесу навчальних досягнень учнів є оцінювання. Тому фундаментальні зміни у вітчизняній освітній системі неможливі без перегляду й реалізації принципово нових підходів до оцінювання поступу навчання учнів. В Україні проголошено курс на компетентнісну освіту, в умовах якої затребуваним стає такий підхід до оцінювання досягнень учнів, який дає можливість виключити негативні моменти в навчанні, сприяє індивідуалізації навчального процесу, підвищенню навчальної мотивації й самостійності учнів. Тобто, оцінювання сьогодні – це певний позитивний підхід, який не зосереджується на невдачах учня, а, навпаки, дозволяє врахувати його досягнення.

Щодо аспектів та методів оцінювання у вільному доступі є безліч рекомендацій як Міністерства освіти України, так і праць педагогів-практиків.

Класичним у наукових колах зарубіжжя вважається визначення, запропоноване К. Бібі, який трактує оцінювання як «систематичне збирання і тлумачення фактів, за якими йде наступний етап – судження про їх цінність і відповідне планування подальших дій» [1].

Сучасному педагогу при оцінюванні учнів потрібно пам'ятати, що цей процес повинен виконувати контролюючу, навчальну, діагностико-коригувальну, мотиваційну і виховну функції.

Вирізняють оцінювання результатів навчання й оцінювання для навчання. У першому варіанті це сумативне оцінювання, у другому – формувальне оцінювання. Формувальне або формативне, формуюче, формаційне оцінювання називають ще оцінюванням для поліпшення навчання [2].

Отже, формувальне оцінювання дає можливість учням усвідомлювати й відслідковувати особистий прогрес і планувати подальші кроки з допомогою учителя. Для педагога формувальне оцінювання означає бути поруч з учнем і вести його до успіху. Учителі використовують інформацію з оцінювання для корегування навчання та забезпечення правильного виконання учнями завдань. Коли наставники регулярно залучають учнів до збирання та перевірки інформації про своє навчання, вони допомагають їм ставати відповідальними та самостійними. Це крок до формування компетентності учня, як загальної здатності, що базується на знаннях, досвіді, цінностях, здібностях, набутих завдяки навчанню.

Існує безліч методів, як здійснити формувальне оцінювання на уроці: це можуть бути вікторини, тести, анкети, картки, робота в парах, сигнали руками, тести, блоги та ін.

Алгоритм діяльності вчителя щодо організації формувального оцінювання можна представити у вигляді такої послідовності дій:

1. Встановлення об'єктивних і зрозумілих для учнів навчальних цілей.
2. Створення ефективного зворотного зв'язку.
3. Забезпечення інтерактивності учнів.
4. Ознайомлення учнів із критеріями оцінювання.
5. Забезпечення можливості й уміння учнів аналізувати власну діяльність (рефлексія).
6. Корегування спільно з учнями підходів до навчання з урахуванням результатів оцінювання.

Учні мають учитися самооцінюванню для того, щоб бачити мету навчання й досягати успіху. Самооцінювання – елемент рефлексії, яка іде після самоаналізу результатів діяльності.

Для самостійного оцінювання можна використовувати різні форми карт, таблиці самооцінки, формули тощо. Доцільно також використовувати взаємооцінювання, однак без надмірного захоплення цією формою.

Цей метод передбачає зміщення балансу на користь учнів, у них з'являється більше можливостей самореалізуватися.

Формувальне оцінювання – це цілеспрямований неперервний процес спостереження за навчанням учнів; воно є необхідною умовою інтерактивного навчання, у процесі якого формується культура спільного обговорення у класі, розвиваються навички критичного і творчого мислення, а також формується середовище, що заохочує учнів запитувати. Формувальне оцінювання підтримує впевненість учнів у тому, що кожен із них здатен покращити свої результати, оскільки учням наводяться приклади того, що від них очікують.

Міжнародна спільнота вважає впровадження формувального оцінювання а також елементів само оцінювання дієвим інструментом поліпшення якості освіти, тож

активне застосування сучасними педагогами методики формувального оцінювання є одним із ключових чинників якісної освіти.

Список використаних джерел:

1. Локшина О. І. Зміст шкільної освіти в країнах Європейського Союзу : теорія і практика (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.) : монографія / О. І. Локшина. – К.: Богданова А.М. , 2009. – 404 с.
2. Пинская М. А. Формирующее оценивание : оценивание в классе : учебн. пособие / М. А. Пинская. – М. : Логос, 2010. – 264 с.
3. Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів у новій українській школі . – Режим доступу: <https://repository.kristti.com.ua/handle/eiraise/992>.